

กระทู้ถามที่ ๒๑๙/ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตร

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถาพนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นกระบวนการที่ช่วยป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หรือผลผลิตไม่ได้ขนาดตามที่คุณบริโภคหรือผู้ซื้อต้องการ ทำให้สามารถยกระดับราคาผลผลิตไม่ให้ตกต่ำ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตผลทางการเกษตร โดยการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารหรือวัตถุดิบอาหารมีการใช้เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมอาหารที่ทำให้เกิดสายการผลิตที่ไร้คนรวมทั้งมีนวัตกรรมเทคโนโลยีอาหารที่น่าสนใจ เช่น การแปรรูปเพื่อถนอมอาหารแบบใช้ความร้อนสูง จะช่วยทำลายจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค ซึ่งทำให้อาหารเน่าเสีย ทำลายเอ็นไซม์ สารพิษ พยาธิที่ไม่ทนต่อความร้อน โดยมี ๒ วิธีการ ได้แก่ การพาสเจอร์ไรซ์และการสเตอริไลซ์ หรือการแปรรูปอาหารโดยการทำให้แห้ง คือ การลดความชื้นของอาหารจนถึงระดับที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ รวมทั้งอาหารแปรรูปที่ต้องใช้เวลานานในการหมักหรือบ่ม ก็มีการคิดค้นนวัตกรรมเร่งระยะเวลาการหมักให้เร็วขึ้น แต่ยังคงได้ผลผลิตที่อยู่เกณฑ์คุณภาพและช่วยยกระดับราคาผลผลิตไม่ให้ตกต่ำ เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตผลทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นอาหารระดับอุตสาหกรรมที่สามารถรับวัตถุดิบเพื่อผลิตเป็นอาหารจำนวนมากได้ ซึ่งการผลิตอาหารให้ได้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและการส่งเสริมให้ผลิตภัณ์แปรรูปอาหารให้เป็นที่ยอมรับเช่นนี้จะทำให้สามารถขยายตลาดการค้าออกไปสู่ต่างประเทศ ช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประเทศได้เป็นอย่างดี จึงขอเรียนถามว่า รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตรหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

องอาจ คล้ามไพบูลย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

แบบบัญชีรายชื่อ

คำตอบกระทู้ถามที่ ๒๑๙/ร.

ของ นายองอาจ คล้ามไพบูลย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์

เรื่อง การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตร

ข้าพเจ้า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตร ของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจตามที่ได้รับรายงานจากกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

คำตอบ

รัฐบาลมีนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตร โดยเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นการเกษตร สร้างมูลค่าเน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ประเด็นย่อยเกษตรอัจฉริยะนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด มีการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างสมดุลเกษตรอาหารและเกษตรพลังงาน โดยการสร้างและนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตรใช้เทคโนโลยีเกษตรด้านความแม่นยำการปรับเปลี่ยน การทำเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตร ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนโดยแนวทางการพัฒนาภาคเกษตร เสริมสร้างฐานการผลิตการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตร และสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ ทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตร ในช่วงแผนฯ ๑๒ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ภาคเกษตรไทยบรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน”

จากประเด็นยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังกล่าว รัฐบาล โดยกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต และแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตร ดังนี้

๑) ศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรม ๔.๐ (Industry Transformation Center : ITC) สู่การปฏิบัติ เพื่ออนาคตของอุตสาหกรรมไทย โดยกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรม ๔.๐ ภายใต้โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหารครบวงจร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และยกระดับการบริการของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสู่การเป็น “ศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรม ๔.๐ ระดับจังหวัด (Mini ITC)” ทั้งนี้ เพื่อกระจายความช่วยเหลือ บ่มเพาะ และต่อยอด ธุรกิจ SMEs ไทยสู่ธุรกิจยุค ๔.๐ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้ผลิตระดับชุมชนและผู้ประกอบการ SMEs เป็นการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานในการรองรับการบริการด้านนวัตกรรม การแปรรูป การออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อยกระดับ SMEs ไทย ในธุรกิจยุค ๔.๐ สู่มาตรฐานสากล เพื่อให้พร้อมแข่งขันได้ในตลาดโลกและได้ผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในด้านรูปลักษณ์ บรรจุภัณฑ์ รวมถึงสินค้าอาหารปลอดภัยตามมาตรฐานสากล โดยพร้อมเปิดให้บริการ ศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรมที่ให้บริการครอบคลุม ๑๐๕ แห่ง ใน ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ

๒) สถาบันอาหาร ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม โดยมีภารกิจเป็นแหล่งให้บริการข้อมูลด้านการค้าและเทคโนโลยี การบริการด้านการตรวจวิเคราะห์ การประสานความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปัญหา และยกระดับขีดความสามารถของอุตสาหกรรมอาหาร

โดยภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ถือเป็นหนึ่งในสาขาอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญสำหรับผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปคือการขาดศักยภาพในการแปรรูปสินค้าจากสินค้าเกษตรพื้นฐานสู่การเป็นสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังอาศัยกระบวนการแปรรูปพื้นฐานในกระบวนการผลิต เช่น การอบ ตากแห้ง เผา คั่ว แฉะแห้ง การทำเค็ม การหมักดอง การทำให้แห้งโดยอาศัยธรรมชาติ และการฉายรังสีอาหาร เป็นต้น ทางออกของปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องมีการพึ่งพานวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่วัตถุดิบทางการเกษตร สำหรับสถานประกอบการขนาดใหญ่ การวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อสร้างนวัตกรรมเป็นภารกิจที่สำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนให้สถานประกอบการอยู่รอดและสามารถแข่งขันในตลาดโลก แต่สำหรับ SMEs และ OTOP ที่มีทุนและแรงงานน้อย การสร้างนวัตกรรมเป็นเรื่องยาก

ดังนั้น ในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมร่วมกับสถาบันอาหารให้ความสำคัญในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตร ผ่านการบริการรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การบริการข้อมูล ศูนย์การเรียนรู้ การบริการตรวจวิเคราะห์ การบริการด้านนวัตกรรมอาหาร รวมทั้งเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อการแปรรูปอาหารโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรมอาหารแปรรูปสมัยใหม่

ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น “การเกษตร” ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและอัตลักษณ์ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละท้องถิ่น การพัฒนาสินค้าเกษตรและการแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสร้างมูลค่า และคุณค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตร “การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรสมัยใหม่” ทั้งด้านการผลิต การจัดการฟาร์ม การแปรรูป และระบบโลจิสติกส์ ล้วนมีบทบาทสำคัญ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มภาคเกษตรด้วยผลงานวิจัยที่สามารถเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกรสู่ระดับอุตสาหกรรม และลดความเหลื่อมล้ำในภาคการเกษตรที่ยังเป็นประเด็นหลักของประเทศ ซึ่งหน่วยงานพันธมิตรด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล อาทิ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ร่วมกันขยายผลสำเร็จจากงานวิจัยเชิงพื้นที่สู่เศรษฐกิจฐานราก และผลักดันสู่ภาคเอกชนผู้ลงทุนนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมร่วมยกระดับศักยภาพวัตถุดิบทางการเกษตร ส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารให้เป็นที่ยอมรับ และมีการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ (จากชุมชนสู่จังหวัด และกลุ่มจังหวัด) เศรษฐกิจภูมิภาค (อาเซียน) และเศรษฐกิจโลก ในปี ๒๕๖๒ ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอาหารอันดับ ๑๑ ของโลก และเป็นอันดับที่ ๒ ของเอเชียรองจากประเทศจีน โดยการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนการผลิตและการแปรรูปอาหารจากวัตถุดิบทางการเกษตรของประเทศ ตามนโยบาย “ระบบตลาดนำการผลิต” ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผสานกับนโยบาย “ครัวไทยสู่ครัวโลก” ของกระทรวงพาณิชย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ